

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 96/15
Λουξεμβούργο, 9 Σεπτεμβρίου 2015

Απόφαση στην υπόθεση C-160/14
João Filipe Ferreira da Silva e Brito κ.λπ. κατά Estado português

Το πορτογαλικό Δημόσιο υποχρεούται να αποζημιώσει τους εργαζόμενους της Air Atlantis, πρώην θυγατρικής της TAP

Το πορτογαλικό Ανώτατο Δικαστήριο όφειλε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως όσον αφορά την ερμηνεία της έννοιας της «μεταβιβάσεως εγκαταστάσεως»

Οδηγία της Ένωσης¹ ορίζει ότι θεωρείται ως «μεταβίβαση» η μεταβίβαση μιας οικονομικής οντότητας που διατηρεί την ταυτότητά της, η οποία νοείται ως σύνολο οργανωμένων πόρων με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, είτε κυρίας είτε δευτερεύουσας. Η συγκεκριμένη οδηγία εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε μεταβίβαση επιχείρησης, εγκατάστασης ή τμήματος επιχείρησης ή εγκατάστασης σε άλλον εργοδότη, ως αποτέλεσμα νομικής μεταβιβάσεως ή συγχώνευσης. Δυνάμει της οδηγίας αυτής τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από σύμβαση εργασίας ή από εργασιακή σχέση υφισταμένη κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως, μεταβιβάζονται, διά της μεταβιβάσεως αυτής, στον εκδοχέα.

Τον Φεβρουάριο του 1993, η Air Atlantis (AIA), εταιρία που συστήθηκε το 1985 και δραστηριοποιούνταν στον τομέα των ναυλωμένων πτήσεων, λύθηκε. Στο πλαίσιο αυτό, ο J. Ferreira da Silva e Brito καθώς και 96 λοιπά πρόσωπα απολύθηκαν με τη διαδικασία της ομαδικής απολύσεως. Από τον Μάιο του 1993, η TAP, πλειοψηφούσα μέτοχος της AIA, άρχισε να εκτελεί ορισμένες από τις πτήσεις που είχε αναλάβει να εκτελέσει η AIA για την περίοδο από την 1η Μαΐου έως τις 31 Οκτωβρίου 1993. Η TAP εκτέλεσε επίσης ορισμένες ναυλωμένες πτήσεις, αγορά στην οποία δεν είχε δραστηριοποιηθεί μέχρι τότε, καθόσον επρόκειτο για δρομολόγια που εξυπηρετούσε προηγουμένως η AIA. Προς τον σκοπό αυτόν, η TAP χρησιμοποίησε μέρος του εξοπλισμού που χρησιμοποιούσε η AIA για τις δραστηριότητές της, και, ειδικότερα, τέσσερα αεροσκάφη. Η TAP ανέλαβε επίσης την υποχρέωση καταβολής των μισθωμάτων που αντιστοιχούσαν στις συμβάσεις χρηματοδοτικής μισθώσεως των αεροσκαφών, ενώ έκανε χρήση και του εξοπλισμού γραφείου της AIA, τον οποίο χρησιμοποιούσε αυτή στις εγκαταστάσεις της στη Λισσαβώνα και στο Φάρο (Πορτογαλία), καθώς και άλλων κινητών αγαθών. Επίσης, η TAP προσέλαβε ορισμένους από τους πρώην εργαζόμενους της AIA.

Ο J. Ferreira da Silva e Brito και οι λοιποί 96 εργαζόμενοι άσκησαν ενώπιον του Tribunal de Trabalho de Lisboa (εργατοδικείου της Λισσαβώνας, Πορτογαλία) αγωγή για την ακύρωση της ομαδικής απολύσεως, ζητώντας την επαναπρόσληψή τους στην TAP και την καταβολή των μισθών τους. Το tribunal de trabalho de Lisboa κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είχε λάβει χώρα μεταβίβαση εγκαταστάσεως και διέταξε την επαναπρόσληψη των εργαζομένων στις αντίστοιχες κατηγορίες και την καταβολή αποζημιώσεων. Επιληφθέν κατόπιν εφέσεως, το Tribunal da Relação de Lisboa (Εφετείο της Λισσαβώνας) εξαφάνισε την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Εν συνεχεία, οι εργαζόμενοι άσκησαν αναίρεση ενώπιον του Supremo Tribunal de Justiça (πορτογαλικού Ανώτατου Δικαστηρίου), το οποίο, με απόφαση του 2009, έκρινε ότι η ομαδική απόλυση ήταν καθόλα νόμιμη. Το εν λόγω δικαστήριο επισήμανε ότι, για να θεωρηθεί ότι υπάρχει μεταβίβαση εγκαταστάσεως, δεν αρκεί η «απλή συνέχιση» εμπορικής δραστηριότητας, αλλά απαιτείται επιπλέον η διατήρηση της ταυτότητας της εγκαταστάσεως. Ορισμένοι από τους εργαζόμενους ζήτησαν την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο, ωστόσο, το

¹ Οδηγία 2001/23/EK του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων (ΕΕ L 82, σ.16).

πορτογαλικό Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι δεν ανέκυπταν αμφιβολίες κατά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ώστε να είναι αναγκαία η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος.

Ακολούθως, οι εργαζόμενοι άσκησαν ενώπιον του Varas Cíveis de Lisboa (πρωτοδικείου της Λισσαβώνας) αγωγή αποζημιώσεως κατά του Estado português λόγω αστικής ευθύνης του με αίτημα την αποκατάσταση των προκληθεισών από αυτό περιουσιακών ζημιών. Υποστηρίζουν ότι η απόφαση του Supremo Tribunal de Justiça ήταν προδήλως παράνομη, καθόσον (i) περιείχε εσφαλμένη ερμηνεία της έννοιας της «μεταβιβάσεως εγκαταστάσεως», όπως αυτή ορίζεται στην οδηγία, και (ii) το Supremo Tribunal de Justiça παρέβη την υποχρέωσή του να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα για την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης. Το Varas Cíveis de Lisboa ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει (i) αν η έννοια της «μεταβιβάσεως εγκαταστάσεως» της οδηγίας καλύπτει την περίπτωση των εργαζομένων της AIA, (ii) αν το Supremo Tribunal de Justiça υποχρεούται να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα ενώπιον του Δικαστηρίου για την ερμηνεία της έννοιας αυτής και (iii) αν η πορτογαλική νομοθεσία είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης λόγω του ότι απαιτεί για την άσκηση αγωγής αποζημιώσεως κατά του Δημοσίου την προηγούμενη ακύρωση της βλαπτικής αποφάσεως.

Με τη σημερινή του απόφαση, **το Δικαστήριο κρίνει ότι η έννοια της «μεταβιβάσεως εγκαταστάσεως» καλύπτει την περίπτωση των εργαζομένων της κύριας δίκης.**

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, **η μεταβίβαση υλικού πρέπει να θεωρηθεί ως ουσιώδες στοιχείο προκειμένου να εκτιμηθεί η ύπαρξη «μεταβιβάσεως εγκαταστάσεως» κατά την έννοια της οδηγίας· υπογραμμίζει επιπλέον ότι η TAP υπεισήλθε στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της AIA στις συμβάσεις μισθώσεως αεροσκαφών και ότι έκανε πράγματι χρήση των εν λόγω αεροσκαφών, γεγονός που καταδεικνύει την ανάληψη στοιχείων απαραίτητων για συνέχιση της δραστηριότητας που προηγουμένως ασκούσε η AIA.** Το Δικαστήριο επισημαίνει ακόμη ότι στην TAP περιήλθε και άλλου είδους εξοπλισμός. Προσθέτει ότι **για τη διατήρηση της ταυτότητας της μεταβιβαζόμενης οντότητας κρίσιμη είναι η διατήρηση του λειτουργικού συνδέσμου αλληλεξαρτήσεως και συμπληρωματικότητας που υφίσταται μεταξύ των εν λόγω συντελεστών παραγωγής.** Πράγματι, η διατήρηση τέτοιου είδους λειτουργικού συνδέσμου παρέχει στον νέο εργοδότη τη δυνατότητα να τους χρησιμοποιήσει για την άσκηση της ίδιας ή παρεμφερούς οικονομικής δραστηριότητας, έστω και αν, μετά τη μεταβίβαση, εντάσσονται σε νέα και διαφορετική οργανωτική δομή.

Το Δικαστήριο αποφαινεται επίσης ότι, προκειμένου να αποκλεισθεί ο κίνδυνος εσφαλμένης ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, το Supremo Tribunal de Justiça όφειλε να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως όσον αφορά την ερμηνεία της έννοιας της «μεταβιβάσεως εγκαταστάσεως», όπως αυτή ορίζεται από την οδηγία. Ειδικότερα, το Δικαστήριο αποφαινεται (i) ότι πρόκειται για δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εθνικού δικαίου και (ii) ότι υπήρχαν αντιφατικές νομολογιακές τάσεις σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά την έννοια αυτή καθώς και επαναλαμβανόμενα ερμηνευτικά προβλήματα που δημιουργεί η έννοια στα διάφορα κράτη μέλη.

Τέλος, το Δικαστήριο κρίνει ότι **το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία όπως η πορτογαλική, η οποία, για την αναγνώριση της αστικής ευθύνης του Δημοσίου, επιβάλλει ως προαπαιτούμενο την προηγούμενη ακύρωση της βλαπτικής αποφάσεως, ενώ τέτοιου είδους ακύρωση αποκλείεται στην πράξη.** Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι τέτοιου είδους κανόνας του εθνικού δικαίου μπορεί να καταστήσει εξαιρετικώς δυσχερή την επιδίκαση αποζημιώσεως για τις ζημίες που προκάλεσε η επίμαχη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, καθότι οι περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει δυνατότητα επανεξετάσεως των αποφάσεων του Supremo Tribunal de Justiça είναι εξαιρετικώς περιορισμένες.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του

Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106